Heimskringla

kemr út á Laugarddögum.

The Heimskringla Ptg. & Publ. Co.
útgefendr. [Publishers.]

Verð blaðsins í Canada og Bandaríkjunum:
12 mánuði $2,50; fyrirfram borg. $2,00
6 — $1,50; — — $1,00
3 — $0,80; — — $0,50

Á Englandi kostar bl. 8s. 6d; Á Norðrlöndum 7 kr. 50 au.; á Íslandi 6 kr. — borgist fyrirfram.
Senttil Íslands, en borgað hér, kostárg. $1,50 fyrirfram (ella $2,00).

Kaupendr, sem vóru skuldlausir 1. Jan. þ. á. þurfa eigi að borga nema $2 fyrir þennan árg., ef þeir borga fyrir 1. Júlí þ. á. (eða síðar í árinu, ef þeir æskja þess skriflega).

Kaupandi, sem skiftir um bústað, verðr að geta um *gamla* pósthús sitt *ásamt nýju* utanáskriftinni.

Ritstjórinn geymir ekki greinar, sem eigi verða uppteknar, og endrsendir þær eigi nema frímerki fyrir endrsending fylgi. Ritstjórinn svarar engum bréfum ritstjórn viðkomandi, nema í blaðinu. Nafnlausum bréfum er enginn gaumr gefinn. En ritstj. svarar höfundi undir merki eða bókstöfum, ef höf. tiltekr slíkt merki.

Uppsögn ógild að lögum, nema kaupandi sé alveg skuldlaus við blaðið.

Auglýsingaverð. Prentuð skrá yfir það send lysthafendum.

Ritstjóri (Editor):
JÓN ÓLAFSSON
venjul. á skrifst. bl. kl. 9—12 og 1—6

Ráðsmaðr (Busin. Manager):
EIRÍKR GISLASON
kl. 9—12 og kl. 1—6 á skrifst.

Utanáskrift á bréf til ritstjórans:
Editor Heimskringla. Box 535. Winnipeg.

Utanáskrift til afgreiðslustofunnar er:
The Heimskringla Prtg. & Publ. Co.
Box 305 Winnipeg, Man.

Peningar sendist í P.O. Money Order, Registered Letter eða Express Money Order. Banka-ávísanir á aðra banka, en í Winnipeg, eru að eins teknar með afföllum.

OFFICE:
146 Princess Str.

Næsta miðvikudag, 5. þ. m., kemr „Heimskringla“ ekki út. Næsta blað kemr út á laugardaginn 8. þ. m., og verðr í því nærfelt tveggja blaða lesmál.

Samskotin

Þau eru nú komin svo hátt að nemr rétt við $600, og það er enginn efi á, að í vikunni, sem fer í hönd, fara þau fram úr þeirri upphæð.

Á föstudaginn sendir *Heimskringla* peningana af stað til Íslands, og á laugardaginn verðr upphæðin birt hér í blaðinu.

Meira en helmingi meiri, en vér upphaflega fórum fram á, verðr upphæðin, þrátt fyrir, eða ef til vill *einmitt fyrir* andróðrinn og mótmælin úr vissri átt.

Vér munum gefa nánara yfirlit yfir hluttökuna í samskotunum, að líkindum í næsta blaði, svo sem gefendafjölda o. fl.

Sparnaðr.

Fylkisstjórnin lét stundum, einkum framan af, talsvert af sparnaði sínum. Það er eins og fylgismenn hennar sé að verða lágtalaðri og lágtalaðri um það efni.

Norquays-stjórninni gömlu var legið mjög á hálsi fyrir eyðslusemi hennar, og án efa ekki að ástæðulausu.

Það hefir verið siðr bæði við parlimentið í Ottawa og við löggjafarþing fylkjanna hér í Canada, að þingmönnum væri lögð til rífleg ritföng, bæði um þingtímann og eins milli þinga. Er ráð fyrir gert að staða þeirra sem þingmenn baki þeim talsverðar bréfaskriftir og aðrar skriftir. Því fær hver þingmaðr í þinglok böggul með pappír, umslögum og öðrum ritföngum til að flytja heim með sér.

Á Norquays-dögum var búið um ritfangaböggul hvers þingmanns í örk af almennum umbúðapappír. Þegar Greenway-stjórnin kom til valda, var keypt snotr askja, eitt hvað hálfs-dals virði, utan um ritföng hvers þingmanns í þinglok. En í ár segir *Free Press* að hver þingmaðr hafi fengið $20 leðr-kassa utan um ritföng þau, sem hann átti að fara með heim til sín.

Þingmenn eru 40, og ef verðið er rétt, sem *Free Press* hermir, „um $20“ hver kassi, þá eru þetta $800 útgjöld fyrir fylkið.

Free Press segir svo standi á þessu, að ritfanga-kaupmaðr einn sé sá hér í bænum, sem er ákafr fylgismaðr fylkisstjórnarinnar og hafði barizt með henni eins og hetja við síðustu kosningar. Þessi ritfangasali hafði einhverju sinni keypt mikið af þessum dýrindis leðrkössum fyrir ritföng, en honum gengu þeir ekki út, og hann lá með þau árum saman óseld. Svo fann Greenway-stjórnin upp á þessu snjallræði: þingmennirnir fá dýrmæta og ljómandi gjöf; ritfangasalinn fær peninga upp úr gömlum óseljanlegum varningi, og stjórnin getr þannig endrborgað honum fylgi sitt—alt á kostnað fylkisins.

Það eru vitaskuld til nöldrarar, sem láta sér um munn fara, að ef ein örk af grápappír hafi dugað utan um ritföng hvers þingmanns á dögum innar eyðslusömu Norquay-stjórnar, þá ætti að mega komast af með eitthvað minna en $20 ritskrínur til ins sama nú á dögum innar sparsömu Greenway-stjórnar.

Ekkert „humbug“.

Það var fyrir skömmu að ónefnt heiðrs-blað íslenzkt bar þungar áhyggjur og sáran kvíða út af því, að það væri hætt við, að það væri einhverjir „humbugistar“, sem hefðu boðið séra Matthíasi til Chicago, svo að tvísýnt væri, að hann gæti verið þektr fyrir að þiggja boðið, því síðr að honum eða þjóð vorri væri sómi í að hann þægi það. Og eitt var víst, sagði dánumensku-málgagnið, og það var, að þessi fundr stóð í engu sambandi við sýninguna.

Ritstjóri Hkr. er nú alkunnr að því að vera bannsettr „vantrúar“-seggr, meðal annars nærri því trúlaus á áreiðanleik téðs dánumensku-málgagns. Hann skrifaði því eitt sinn hér á dögunum áreiðanlegum bréfskiftavini sínum í Chicago, og bað hann að útvega sér áreiðanlega vitneskju um, hvernig á þessum þjóðsagnafundi (*Folklore Congress*) stæði, og hverjir fyrir honum gengjust.

Svarið barst oss fyrir nokkru, en annir og rúmleysi hafa hindrað oss frá, að birta árangrinn af eftirgrenslun vorri; en hann er í stuttu máli þessi:

„Til þess að gangast fyrir að haldnir yrðu í Chicago um sýningartímann og í *sambandi við sýninguna* fundir eðr málþing merkra fræðimanna frá öllum löndum heims, mynduðu merkir menn félag, er nefnist „Heims-málfunda aðstoðarfélag Columbus-sýningar heimsins“. (*The World's Congress Auxiliary of the World's Columbian Exposition*). Félag þetta er myndað íaheimildarumboði stjórnarnefndar sýningarinnar („*authorized by the Directory of the World's Columbian Exposition*“) og viðrkent af stjórn Bandaríkjanna („*recognized by the Government of the United States*“) sem inn rétti umboðshafi til að gangast fyrir að haldnir verði ýmsir heims-málfundir í *sambandt við* sýninguna („*as the proper Agency to conduct a series of World's Congresses in connection with the Exposition*“).

Félag þetta („The World's Congress Auxiliary“) hefir sérstaka stjórn merkra manna; t. d. skulum vér nefna, að forseti er Chas. C. Bonney, varaforseti Thos. B. Bryan, gjaldkeri Lyman J. Gage, ritari Benj. Butterworth. — Vér skulum nú ímynda oss að málgagnið umrædda þekki að minsta kosti að nafni Lymann Gage og Ben. Butterworth.

Auðvitað eru svo undirnefndir, sem annast sérstaklega hver um sína deild eðr umdæmi fróðleiks, og annast sérstaklegu um fundi fræðimanna hver í sinni grein. Einn af þessum málfundum er þjóðsagnafundrinn; þjóðsagna-flokkrinn er einn flokkr af bókmenta deildinn (*Department of Literature*) og er ætlazt til að fundir þeirrar deildar verði haldnir í *Júlí*; inn fyrsti fundr í bókmentadeildinni á að byrja 10. Júlí.

Stjórn Bandaríkjanna hefir með umburðarbréfi brýnt fyrir öllum konsúlum sínum og sendiherrum í útlöndum, að greiða götu hluttakenda í málfundum þessum, og gera sitt til að sem flestir merkir fræðimenn erlendra þjóða mæti á þeim.

Meðal merkra manna, sem eru í meðráða-nefnd þjóðsagna-fundarins, má nefna próf. Krohn í Helsingfors, Hjalmar Petterson, háskólabókvörð í Christiania próf. Moltke Moe við Christiania-háskóla, próf. K. Nyrop við Kaupmannahafnar-háskóla, próf. Harper við Chicago-háskóla, próf. John Fiske (sagnfræðinginn nafnknnna), próf. R. B. Anderson fyrverandi sendiherra Bandaríkjanna, Walter Besant, M. A., í London, auk ótal fleiri.

Vér álítum óþarfa að orðlengja um þetta meir, þótt vér höfum nægt efni í höndum af upplýsingum til að fylla ein tvö, þrjú blöð *Hkr.*, ef vér vildum.

Vér skulum að ending setja hér kafla úr bréfi þess manns, sem útvegaði oss upplýsingarnar. Hann ritar oss svo meðal annars:

„I hope this will satisfy any scruples, your contemporary or any one else may feign concerning this matter, as the pamphlets will readily show any intelligent person that there is no fraud or nonsense about it. Every one of the persons connected with it are of excellent standing in every sense of the word“.

Á íslenzku:

„Ég vóna þetta eyði öllum efasemdum samtíða-blaðs yðar, og annars hvers manns, er þeir kynnu að látast hafa um þetta mál, því að ritlingarnir [sem með fylgja] sýna auðveldlega hverjum skynberandi manni, að það eru engin svik né hégómi í tafli. Sérhver af þeim, sem við þetta eru riðnir, eru menn, sem standa hátt í sérhverjum skilningi orðsins“.

Séra Matthías þarf eftir þessu ekki að skammast sín svo ákaflega djúpt fyrir boðið, og enginn Íslendingr, sem hefir *stutt* að því í orði eða verki, að séra M. gæti þegið boðið, þarf að fyrirverða sig. Yfir hverju þeir, sem reyndu að spilla fyrir samskotunum, þurfa sérstaklega að vera hreyknir, er oss ekki eins ljóst.

En ekki viljum vér draga af þeim þann sóma, sem framkoma þeirra verðskuldar. Vér erum ekki öfundsjúkir.

ÍSLENZKR LÆKNIR:

Dr. M. Halldorsson.

Park River, — — — N. Dak.

Frá lesborðinu.

„JÓN BOLI“ Á SÝNINGUNA.

Nú er það ráðið, „Jón Boli“ fer á sýninguna.

Inn fyrsta eimhreyfivagn (*locomotive*), sem rent var á járnbraut í þessari heimsálfu, smíðaði Stephenson í Englandi og sendi hingað, en Isaac Dripps setti hann saman í Bordentown, N. J., 1831. Honum var nafn gefið og nefndr „John Bull“ eða á voru máli Jón Boli. Hann hefir nú um mörg ár staðið til sýnis sem annar forngripr á þjóðgripasafninu í Washington.

En nú ætlar stjórn Pennsylvania járnbrautarinnar að fara með Jón Bola til Chicago í sumar á sýninguna og sýna hann þar. Hún ætlar að tengja aftan í skottið á Jóni Bola lest af vögnum alveg eins og þeim, sem notaðir vóru á gömlu Camden og Amboy járnbrautinni 1836.

„Jón Boli“ hefir nýlega verið tekinn af þjóðgripasafninu og var farið með hann inn í verksmiðjur Pennsylvania járnbrautarfélagsins; þangað hafa og fluttir verið tveir af inum gömlu farþegjavögnum frá 1836; þar verðr þessu gamla hyski veitt sú aðgerð, sem nægir til þess, að óhætt sé að renna þeim til Chicago í sumar eftir járnbrautinni. Félagið ætlar að renna þessari einkennilegu lest: „Jóni Bola“ með tvo gömlu farþegjavagnana aftan í sér, til Chicago áðr en sýningin verðr opnuð. Það á að renna þessari merkilegu, sögulegu lest eftir Pennsylvania járnbrautinni, og á að hafa heldr hæga ferð.

Öll leiðin verðr farinn um dagtíma, en haldið kyrru fyrir á nóttum, og talsverðar viðstöður hafðar sem víðast á staðnámsstöðvum, svo að sem flestu fólki veitist færi á að sjá, hvernig afar vorir og langafar ferðuðust.

Nokkrir farþegjar verða fluttir stöðva milli á vögnunum. Það er sagt að gamli Jón Boli muni vera svo frár að hann geti runnið 30 mílur á góðri, sléttri braut. Þó verðr ekki lögð sú áreynsla á hann að reyna neitt að marki í honum þolrifin, og eru honum því ætlaðir 4 sólarhringar til ferðarinnar frá Philadelphia til Chicago.

[N. Y. Even. Post].

Úr bréfi frá Mexico (borginni).

Hér á Mexico sléttunum er vorið komið fyrir fjórum vikum; þá fóru öll ferskjutrén og peru trén að blómgast, og askrinn, sem er fegrsta tréð hér í dalnum, fór að laufgast á ný. Það er varla réttnefni að tala hér um vetr, því að sú árstíð er hér að eins frábrugðin öðrum að því, að þá er lítið eitt svalara; þetta ár hefir og vetrinn verið hlýr og veðr ið inndælasta; ekki einn dag hefir svo viðrað, að óþægilegt væri að vera úti við. Á Nýársdag var svo heitt, að það var ærið heitt verk að vera á hestbaki og ríða.

Vér höfum varla séð snjó á lægri fjöllunum, sem kringja um þennan óviðjafnanlega Mexico-dal, og er það óvanalegt, því að venjulega grána brúnir þeirra eina eða tvær vikur í Janúar, og er það fögr sjón að sjá þau svo álengdar með miðjarðarsólina yfir höfði sér.

Ekki kom heldr í vetr snjóbleytan („*aguas nieves*“), sem venjulega kemr hér fár daga í Janúar. Það er þó ekki krapi, heldr köld rigning, því að snjórinn er bráðnaðr í loftinu áðr en hann fellr á jörð.

Meðan þið hafið haft óvenjuharðan vetr þarna norðr frá, þá höfum við að eins haft langt „Indíána-sumar“. [Boston Herald].

—Eins og að undanförnu tekr Mr. St. B. Johnsson að sér allskonar trésmíðar. Hann útvegar byggingarefni og lóðir, einig peningalán, með sérstökum afborgunarkjörum.

Bústaðr og verkstæði
576 Alexander Str.

Einn af nafngreindustu rökurum þessa bæjar, Mr. *W. Starr* er um undanfarandi tíma hefir unnið á Kelly's og Clarendon rakarastofum, er nú byrjaðr að vinna hjá S. J. Scheving.

RADDIR ALMENNINGS.

Álfahvammur.

Eftir *G. A. Dalmann*,
Minneota, Minn.

Svo heitir hvammr einn í Norðlendinga fjórðungi; hann er einn af þeim fegrstu blettum, sem til eru á Íslandi. Hvammrinn myndast af skeifulöguðu klettabelti allháu. Norðan við hvamminn fellr á eða lækr, er líðast yfir sléttlendið eins og skínandi bjartr silfrþráðr og hverfr að lokum bak við lágar sandhæðir. Náttúrufræðingar halda því fram, að hvammr þessi hafi myndazt af jarðeldum endr fyrir löngu, en alþýðumenn standa á því fastara en fótunum, að hann sé sérstakt sköpunarverk, skapaðr eingöngu sem bústaðr huldufólks; en hvað sem uppruna hvammsins líðr, þá er það eitt víst, að það var trú almennings að þar væri aðaladsetr álfa. Það var til órmull af sögum af óhrekjandi fyrirburðum, er allar vóru eftir sannorðum og merkum mönnum. Það yrði of langt upp að telja allar þær fyrirburðasögur, er fólk kunni utanbókar; þar vóru álfadansar hverja nýársnótt og klukknahljóð heyrðist þaðan á flestum stórhátíðum, barnagrátr og sálmasöngr var rétt algengt. Það var alltítt að slíkt heyrðist af unglingum og mönnum, er fremr lágt stöðu í mannfélaginu og höfðu enda kynt sig að smálygum, en það gerði ekkert til, það var svo mikið til af óhrekjandi vitnisburðum, að trúin á álfa og forynjur í Álfahvammi var ekki lengr trú, heldr brennandi sannfæring margra þar í sveitinni. Niðr um miðjan hvamminn féll lítill lækr eða lind, er myndað hafði farveg gegn um klettabeltið nær því fyrir miðri skeifunni, en hvort heldr það hefir verið litli lækrinn, er um ótal aldir hefir nagað sig gegn um klettana og myndað þannig undrsnotran dal, eða að náttúran hefir hagað því svo í öndverðu, verðr ekki með rökum sannað, en eitt var víst, að dalr þessi eða lækjargil, eins og það var kallað, var veruleg paradís fyrir börnin, er heima áttu á Hóli, er var næsti bær upp frá hvamminum; þangað fóru þau að leika sér og gleyma öllum sínum barnslegu sorgum.

Inn markverði atburðr, er vér ætlum að skýra frá, vildi til í Júlímánuði fyrir allmörgum árum.

Sólin flaut við hafflötinn eins og glóandi eldhnöttur; himininn var bláhvítr og ljómandi, alt var kyrt; engin minsta hreyfing heyrðist nokkursstaðar; enginn fugl kvakaði; þeir höfðu allir gengið til hvílu; það var eins og öll náttúran væri að taka sér hressandi blund fyrir komandi stríð. Fjöllin vóru í mátulegri fjarlægð til að blána og rísa við auganu með óviðjafnanlegum hátignarsvip, því in rísandi morgunsól varp gullnum bjarma yfir tinda þeirra. Alt í einu var kyrðin rofin, það var eins og smásteinar væru að velta undan fæti; þessi hreyfing var annarsvegar við lindina fast upp við klettabeltið. Hver gat það verið, er var þar á ferli um þennan tíma nætr? Gat það verið að álfarnir væru komnir á flakk til að samgleðjast blíðu náttúrunnar. Nú, það gat ekki verið álfr eða huldumaðr, því hljóðið gaf til kynna, að vegfarandinn var með eðlilegri líkamsþyngd.

Vegfarandinn var kona á að gizka um tvítugt. Hún var há og grönn, með ljósgult hár, er ekki var brugðið í fléttur, heldr flakandi í löngum lokkum niðr um bakið, sem ekki var þá siðvenja á Íslandi, er vér þektum. Hún var fátæklega klædd, en bláu stóru augun hennar lýstu andlegri auðlegð, andlitið og allr svipurinn var svo fagr og sakleysislegr, að manni hefði vel getað komið til hugar, að þar væri vera frá æðra heimi, en hljóðöldurnar, er nú risu og féllu eftir því er litlu fætrnir færðust yfir smásteinana, tóku af öll tvímæli, að það var virkilegr menskr maðr, en hvorki vera frá æðra heimi eða álfr, því allir vitnisburðir þar í sveitinni vóru samhljóða í því, að huldufólk gæfi ekkert skóhljóð frá sér, þó menn sæju það á gangi.

VIÐ GETUM EKKI LENGR

gefið nýjum kaupendum síðastl. árgang af blaðinu, því að hann er *uppgenginn*, nema fáein ósamstæð tölublöð.

En við getum

SAMT

gert nýjum kaupendum góð kjör.

Við seljum *nýjum* kaupendum þennan árgang blaðsins fyrir $1,50 (fyrirfram borgað).

Og hver af næstu fimmtíu kaupendum, sem sendir oss borgun eftir þennan dag, fær *tölu-merkta* kvittun (No. 1, 2, 3 o. s. frv, upp að 50). Og undir eins og 50 nýir kaupendr hafa sent oss borgun, látum vér undir umsjón valinkunnra manna og í viðrvist hverra, sem við vilja vera, draga hlutkesti um, hver af þessum 50 skuli fá verðlaun.—Sá sem hefir á kvittun sinni tölu þá, sem út kemr við dráttinn, má kjósa um, hvort hann vill heldr *gefins*

Vandað vasa-úr
(á $25 til $30 útsölu-verði hér)

eða

Vandaða saumavél
(ámóta dýra).

Ef vinnandi verðr í Canada, verða gripirnir afhentir hér á skrifstofunni (eða sendir hlutaðeiganda, sem borgar flutninginn).

Verði vinnandi í Bandaríkjunum, borgar hann flutninginn á gripunum frá Chicago og til sín.

Vér *ábyrgjumst*, að munir þessir sé engir húmbúgs-munir, heldr *góðir* og *vandaðir* gripir.

8. Marz 1893.

Útgefendr „Heimskringlu“.

BÆKR

TIL SÖLU HJÁ HEIMSKRINGLU.

Talan sem sett er í sviga fyrir aftan bókanöfnin sýnir burðagjald fyrir þá ina sömu bók innan Canada og Bandaríkjanna; það verðr að sendast auk bókarverðsins. Þær bækr, sem engin tala er við, sendast frítt. Engin bók send fyr en borgun er meðtekin.

*Húspostilla dr. P. Pétrssonar	(8)	$1.75
*Kveldhugvekjur eftir sama	(2)	$0.75
*Föstuhugvekjur eftir sama	(2)	$0.50
*Vorhugvekjur eftir sama	(2)	$0.50
*Leiðarvísir til að spyrja börn	(2)	$0.40
Dr. Jónassen Lækningabók	(5)	$1.00
*Hjálp í viðlögum	(2)	$0.35
*Sjálfsfræðarinn (Jarðfræði)........		$0.40
Smásögur dr. P Pétrsson........		$0.30
Hellismanna saga		$0.15
Nikulásar saga		$0.10
*Saga Páls Skálaholtsbiskups		$0.25
Um Þrenningarlærdóminn eftir B. Pétrsson........		$0.15
*Agrip af landafræði		$0.30
Um harðindi eftir S. Eyjólfsson		$0.10
Huld........................	(2)	$0.25
Sveitalífið á Íslandi	(2)	$0.10
Lítið rit um Svívirðing eyðileggingar-innar........		$0.25
*Nótnabók Guðjóhnsens (þríródd.)		$0.75
Ræða eftir M. J. Skaftason		$0.15
Saga af Fastusi og Ermínu........		$0.10

Bækr þær sem stjarna *) r við eru í bandi.